

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

Strategic Management of Schools under Pathumthani Primary

Educational Service Area Office 1

สมหมาย นาคสิงห์ (Sommair Naksing)¹ สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต (Surachai Sikkhabandit)²

Received: May 2, 2020

Revised: August 10, 2020

Accepted: September 26, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และ 3) กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 309 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย (1) ด้านงานงบประมาณ (2) ด้านงานวิชาการ (3) ด้านงานบุคคล (4) ด้านงานทั่วไป ตามลำดับ 2) โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการ

บริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือ การส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วม การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เป็นต้น

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์, โรงเรียนประถมศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the strategic management of schools, 2) to compare the strategic management by school size, and 3) to study the development guidelines of strategic management of schools under the Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1. The samples were 309 school administrators and teachers by using the purposive Sampling technique. The instruments used for data gathering were questionnaire and in-depth interview, form. The data were analyzed by percentage, mean, Standard Deviation, One-way ANOVA and content analysis.

The research findings were that; 1) Overall and individual strategic management were at a moderate level, as follows: (1) budget management, (2) academic management, (3) personnel management, (4) general management, respectively. 2) There was

¹ นิสิตมหาบัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย M.Ed. Student, Eastern Asia University.

² อาจารย์ที่ปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย Advisor, Graduate School, Eastern Asia University.

no significant difference in strategic management among different school sizes. 3) Strategic management guideline development is composed of the following: the internal quality assurance cooperation enhancement procurement and everyone should be involved in, asset management etc.

Keywords: Strategic management, Primary schools, Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำหลักบริหารจัดการที่นำแนวคิดใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ระดับหน่วยงานของสถานศึกษา และสถานศึกษาอาจแตกต่างกันได้ตามการแบ่งส่วนงานภายในสถานศึกษา คือ ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต้องสอดคล้องและสนับสนุนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา นอกจากนี้ ต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนางานตามบทบาทหน้าที่และภารกิจในงานประจำของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงาน กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษาสู่ระดับหน่วยงาน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา และแผนงานประจำปีด้วยการสำรวจสภาพปัจจุบันของหน่วยงานหรือการวินิจฉัยองค์การระดับหน่วยงาน (Unit diagnosis) ด้วยเครื่องมือการบริหารต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT analysis) การวางแผนยุทธศาสตร์ด้วยแผนที่ยุทธศาสตร์ (strategic map) ระดับหน่วยงานและการกำหนดตัวชี้วัดระดับหน่วยงาน และกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติระดับหน่วยงาน (unit performance evaluation) จากการสังเกตประกอบการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู พบว่าการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ส่วนใหญ่ยังขาดการดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นมาตรฐานหรือหาวิธีการกลยุทธ์ต่างๆ ใน

การบริหารโรงเรียนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน จากการที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 103 โรงเรียน ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) รอบสาม จำนวน 103 โรงเรียน มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี จำนวน 91 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.35 ระดับพอใช้ จำนวน 12 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.65 รับรองผล จำนวน 86 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.50 ไม่รับรอง จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 16.50 (แผนปฏิบัติการประจำปี 2559 สพป.ปทุมธานี 1, 2559, หน้า 6) ซึ่งมีโรงเรียนที่ยังไม่ผ่านการประเมิน สะท้อนไปถึงการบริหารจัดการโรงเรียนที่ยังไม่ดีพอ ขาดกลยุทธ์ที่ดีในการบริหาร

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

การทบทวนวรรณกรรมการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารควรใช้การบริหารให้เป็นไปอย่างมีระบบ นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่าบริหารเชิงกลยุทธ์ไว้หลากหลายตัวอย่าง เช่น เป็นกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยพิจารณาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการขององค์การ (กุหลาบเกลี้ยงชุม, 2557) โดยสามารถขยายความส่วนของขั้นตอนการดำเนินการได้โดยให้ความหมายถึงการบริหารงานซึ่งกระทำอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเพื่อการตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด นำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการของการกำหนดทิศทางระยะยาว การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ และการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ขององค์การ (ณัฐนันท์ พิทยะภัทร์, 2557) นอกจากนี้ยังถูกขยายความในส่วนของพิจารณาปัจจัยที่ต้องคำนึงได้โดยให้ความหมายถึง การบริหารที่มุ่งวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่อยู่ภายในองค์การเช่น กระบวนการทำงานต่างๆ การเงิน หรือทรัพยากร

มนุษย์ เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร การตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เช่น สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์หาโอกาสและข้อจำกัดที่มีอยู่ในองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมดังกล่าวมาดำเนินการวางแผนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอนก่อนหลัง มีการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว โดยมีการกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมประเมินผลกลยุทธ์ โดยขับเคลื่อนทั้งองค์กรไปสู่เป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้อย่างเป็นระบบ (ณรงค์ขพิพรขุนทด, 2554) ซึ่งจากที่กล่าวมาก็สอดคล้องกับการให้นิยามอื่นๆ เช่น เป็นวิธีการหรือการดำเนินงานใด ๆ ที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ บรรลุจุดประสงค์ และเป้าหมายที่องค์กรได้ตั้งไว้ โดยพิจารณาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร (รินดา น้ำใจสุข, 2556) และการบริหารเชิงกลยุทธ์หมายถึงกระบวนการบริหารองค์กรโดยรวมให้มีกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์การแข่งขัน โดยจะต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร เพื่อสร้างแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก และกับจุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กรนั้น ๆ เพื่อให้สามารถนำแผนกลยุทธ์นั้นไปปฏิบัติให้บังเกิดผลตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลเชิงกลยุทธ์ได้อย่างถูกต้อง (สุพานี สฤษฏีวานิช, 2553)

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึงกระบวนการบริหารองค์กรที่มุ่งวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่อยู่ภายในองค์กร เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร ตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เพื่อวิเคราะห์หาโอกาสและข้อจำกัดที่มีอยู่ในองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมดังกล่าวมาดำเนินการวางแผนการทำงาน นำไปสู่เป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้อย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

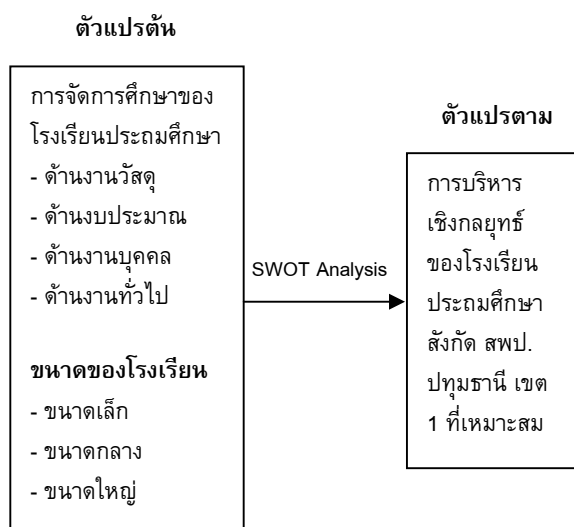
1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไป และทิศทางของการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา แล้วทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรเพื่อสรุปเป็นความสัมพันธ์แบบเมตริกซ์ของปัจจัยกลยุทธ์ทั้งสองด้านมาพิจารณากำหนดตำแหน่งของกลยุทธ์ให้เหมาะสม เรียกว่า SWOT (strength, weakness, opportunity, and threat) จากแนวคิดของ ฌ็องฌักนิน พิตะภักดิ์ (2557), พิบูล ทีปะปาล (2555), ไพโรจน์ ปิยะวงษ์วัฒนา (2554), สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน (2552), Bovee (1993), Hill & Westbrook (1997), Mondy (1988) เพื่อใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 103 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,926 คน ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 103 คน และครู จำนวน 206 คน รวมทั้งสิ้น 309 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหาร จำนวนโรงเรียนละ 1 คน และตัวแทนครู จำนวนโรงเรียนละ 2 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 4 ตอน สอบถามเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ 4 ด้าน 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารบุคลากร 4) การบริหารงานทั่วไป มีจำนวนคำถาม 40 ข้อ มีค่า

ความเที่ยงตรงเป็นรายข้อระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.876

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าเอฟ (F test) เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่โดยใช้เทคนิค LSD และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ดังตาราง

ตาราง 1 แสดงสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ด้าน	สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์	M	S.D.	ระดับผลการปฏิบัติ	อันดับ
1	ด้านงานวิชาการ	3.46	0.89	ปานกลาง	2
2	ด้านงานงบประมาณ	3.48	0.82	ปานกลาง	1
3	ด้านงานบุคคล	3.42	0.85	ปานกลาง	3
4	ด้านงานทั่วไป	3.36	0.81	ปานกลาง	4
	รวม	3.43	0.84	ปานกลาง	-

โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$; $S.D. = 0.84$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านงานงบประมาณ เป็นอันดับที่ 1 ($M = 3.48$; $S.D. = 0.82$) ด้านงานวิชาการ เป็นอันดับที่ 2 ($M = 3.46$; $S.D. = 0.89$) ด้านงานบุคคล เป็นอันดับที่ 3 ($M = 3.42$; $S.D. = 0.85$) และด้านงานทั่วไป เป็นอันดับที่ 4 ($M = 3.36$; $S.D. = 0.81$) ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามขนาดของโรงเรียน

สภาพการบริหาร เชิงกลยุทธ์	แหล่ง ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.252	0.128	1.427	.24
	ภายในกลุ่ม	293	40.027	0.088		
	รวม	295	40.279			
ด้านงานงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.128	0.064	0.403	.67
	ภายในกลุ่ม	293	72.157	0.159		
	รวม	295	72.286			
ด้านงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.819	0.409	1.988	.14
	ภายในกลุ่ม	293	93.290	0.206		
	รวม	295	94.109			
ด้านงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	2	0.297	0.149	0.675	.51
	ภายในกลุ่ม	293	99.744	0.220		
	รวม	295	100.041			
โดยรวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.007	0.004	0.031	.97
	ภายในกลุ่ม	293	53.228	0.118		
	รวม	295	53.235			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ไม่แตกต่างกันเช่นกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จากจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) เสริมสร้างการทำงานร่วมกันโดยการประสานความร่วมมือ 3) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน 4) นำไปใช้ในการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 5) เป็นแนวทางในการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 6) เป็นแนวทางในการจัดทำผลการใช้งบประมาณ 7) นำไปใช้วางแผนอัตรากำลังของ

สถานศึกษา 8) เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยเจาะด้านวินัย 9) นำไปใช้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทางการศึกษา 10) การประสานและส่งเสริมระบบเครือข่ายการศึกษา 11) การประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และ 12) การนำไปใช้ในการจัดทำสำมะโนเพื่อการรับนักเรียนใหม่

ในประเด็นที่เกี่ยวกับโอกาส และอุปสรรค ในสถานศึกษาอาจนำไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ 1) การศึกษาวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา 2) ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ 3) สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง 4) เป็นแนวทางในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 5) เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพแบบมีส่วนร่วม

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยหลักที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการบริหาร และจุดอ่อน จุดแข็ง จากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานวิชาการ ด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไป ตามลำดับ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นเนื่องมาจากงานงบประมาณเป็นการกำหนดทิศทางการบริหารอย่างมีระบบแบบแผน จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการบริหาร โดยเฉพาะด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเป็นข้อพิสูจน์ว่าแต่ละโรงเรียนนั้นสามารถนำกลยุทธ์ไปดำเนินการให้ได้ตามแผนงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร ที่สำคัญ ผลการศึกษาสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในครั้งนี้ สามารถระบุจุดแข็ง (Strength: S) และจุดอ่อน (Weakness: W) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยพบจุดแข็งเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเป็นมาตรฐานตามตัวชี้วัดการประกันคุณภาพ

2. การศึกษาจากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยภาพรวมไม่ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานในการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แต่ยังพบจุดอ่อนในการวางแผน การปฏิบัติ การกำกับติดตาม และการประเมินผลการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ซึ่งถือเป็นงานบุคคล ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ควรนำเอาวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์เพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสรรหาและเลือกบุคคลเข้าทำงานอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งรู้จักกระตุ้นให้เขาเหล่านั้นเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่และพึงพอใจในงานนั้น ๆ อีกด้วย

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 12 ข้อที่ได้กล่าวไปในส่วนของผลการวิจัย และการสรรหาและเลือกบุคคลเข้าทำงานอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งรู้จักกระตุ้นให้เขาเหล่านั้นเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่และพึงพอใจในงานนั้น ๆ จากการอภิปรายข้อที่ผ่านมา สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสุริยา ศรีโสภา (2559) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการใช้เหตุผล ด้านการใช้พลังอำนาจ ด้านมุ่งผลงาน ด้านการปฏิรูปงาน ด้านการปฏิรูปบุคคล ด้านการสร้างสรรค์ ด้านการรวมพลัง ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการสรุปผลงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

สามารถนำแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ไปเป็นส่วนช่วยในการวางแผนกลยุทธ์การจัดการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การกำหนดเป็นแผนพัฒนาบุคลากร (Id Plan) และ เป็นหลักฐานที่จะมีส่วนช่วยในการโน้มน้าวทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นตัวอย่างในการอ้างอิงในการศึกษาสำรวจครั้งต่อไป ของผู้ที่สนใจอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ไปใช้ควรมีการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สามารถนำแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ไปใช้ต่อยอดการวิจัยเพื่อพัฒนาภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการการศึกษาเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ครู และชุมชน ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ เกลี้ยงชุม. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ณัฐนันท์ พิชยะภักดิ์. (2557). การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลางตอนล่าง 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ณรงค์ช เพียรขุนทด. (2554). การบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิบูล ทีปะปาล. (2555). การบริหารการตลาดยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2554). การจัดการเชิงกลยุทธ์เทคโนโลยีและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รินดา น้ำใจสุข. (2556). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สพป. ปทุมธานี. (2559). แผนปฏิบัติการประจำปี 2559.
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2552). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- สุพานี สฤณีวานิช. (2553). พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุริยา ศรีโกศา. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bovee, C. L. (1993). *Management*. New York: McGraw-Hill.
- Mondy, D. (1988). *Strategic management*. NJ: Prentice-Hall.
- Hill, T., & Westbrook, R. (1997). SWOT analysis it's time for a product recall. *Long Range Planning*. 30(1), 46-52. Retrieved from [https://doi.org/10.1016/S0024-6301\(96\)00095-7](https://doi.org/10.1016/S0024-6301(96)00095-7)